Suomen Kylät
Finlands Byar

19.5.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta

SUOMEN KYLÄT RY:N LAUSUNTO:
Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028-)

Suomen Kylät ry kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle liittyen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen kohdistuvaan ennakkovaikuttamiseen.

Suomen pinta-alasta 95 % on maaseutua. Maaseutu tarjoaa 1,5 miljoonalle suomalaiselle asuinpaikan, ja 2.9 miljoonaa suomalaista viettää vapaa-ajanasunnoillaan keskimäärin 103 vrk vuodessa. Paikkariippumattomuus tarjoaa mahdollisuuden työskennellä maaseudulta käsin ja maaseudulla harjoitetaan monipuolista yritystoimintaa. Maaseudun paikallisyhteisöt sekä kuntien ja kaupunkien ja viranomaisten kanssa käytävä vuoropuhelu uudistavat eurooppalaisia maita ja tuottavat elinvoimaa paikallisesti koko yhteiskunnan hyödyksi. Paikallisyhteisöillä on suuri merkitys yhteiskuntamme resilienssin sekä kokonaisturvallisuuden näkökulmasta.

Koko maan asuttuna pitämisen ja maaseutualueiden elinvoiman näkökulmasta on keskeistä, että maaseudun kehittämisrahoitus kaikilla maaseutualueilla turvataan tulevalla ohjelmakaudella. ***Suomen kylät katsoo, että rahoituskehyksellä tulisi jatkossakin tukea maaseudun kehittämistä kaikilla Suomen maaseutualueilla.***

EU tarvitsee jatkossakin vahvan yhteisen CAP-kokonaisuuden. Suomelle tämä on erityisen tärkeää, sillä EU:n maaseutumaisimpana maana tarvitsemme maatalouden ja ruoan tuotannon rinnalle myös laaja-alaisen maaseudun kehittämisen. Meille suomalaisille maatalouden ja ruoan visiossa esitetty tärkeä periaate, oikeus jäädä kotiseudulle, on elintärkeä. Suomen onkin painotettava uuden CAP- suunnitelman valmistelussa aiempaa vahvemmin maaseudun kehittämisen resursseja, niin taloudellisia kuin tukimuotojen valikoimaa.

Osallistavia paikallisen kehittämisen välineitä, kuten Leader-toimintaa on vahvistettava. ***Suomen Kylät ry painottaa, että suomalaisen maaseudun kehittämisen ja elinvoimaisen maaseudun näkökulmasta on kriittistä, että Leader-toimintamalli/CLLD säilyy ja sitä vahvistetaan tulevalla ohjelmakaudella.***

Kaikesta suomalaisesta yritystoiminnasta n. 30 % toteutuu maaseudulla. Suomen yrityskannasta 93% on mikroyrityksiä. Suomen yritysten työpaikoista yli viidennes on mikroyrityksissä. Yrittäjistä 69% on yksinyrittäjiä. Yritystoiminta maaseudulla on monipuolista käsittäen maa- ja metsätalouden lisäksi mm. rakennustoimintaa, palveluja, vähittäiskauppaa, terveyspalveluja, maaliikennettä sekä konsultointi- ja asiantuntijapalveluja.

Myös edellä mainittu muu maaseudulla toteutuva yritystoiminta tarvitsee tulevalla ohjelmakaudella maaseudun kehittämisrahoitusta. Leader-rahoituksella on luotu tuhansia uusia työpaikkoja. Maaseudun yritystoimintaan kohdistuva kehittämisrahoitus luo ympärilleen välillisiä vaikutuksia elinvoimaistaen maaseudun paikallisyhteisöjä.

Suomen Kylät
Finlands Byar

19.5.2025

Leader-yritystukien kirjoa on laajennettu tuntuvasti tälle rahoituskaudelle, ja yritystuille on erittäin suuri kysyntä. Myönnettyjen yritystukien määrä on yli 2,5 kertainen aiempiin kausiin verrattuna. Politiikkatoimien voidaan todeta olleen oikean suuntaisia. Jokainen uusi maaseutuyritys on alueille tärkeä, joten tätä suuntaa tulee jatkaa. Myös myönnettyjen kehittämistukien määrä on nousussa, uudet pientuet sekä jo tutut kehittämishankkeet ovat lukuisille maaseudun yhteisöille ja asukkaille ainoa kehittämisrahoituksen väline.

Kahdessa vuodessa Leader-rahoituksella on tuettu 59 koulutus- ja tiedonvälityshanketta, yhteisöjen kehittämistä 590 hankkeella, ympäristö- ja ilmastohankkeita 90 kappaletta sekä yhteisöjen toteuttamia investointeja 780 ja pienhankkeina toteutettuja toimia 640 kappaletta. Hankkeiden tuloksena on syntynyt uusia liikuntapaikkoja, laavuja, retkeilykohteita ja näkötorneja. Tuilla on korjattu kylätaloja, yhteisrantoja, ampumaratoja ja lahtivajoja sekä kesäteattereita. On parannettu paikallista varautumista, toteutettu uusia kulttuuritapahtumia ja otettu käyttöön uusia energiaratkaisuja. Talkootyötä on tehty yli 100 000 tuntia.

Pienille mikroyrityksille ja yksinyrittäjille on myönnetty yritystukia kahdessa vuodessa yli 2500: uusia tuotannollisia investointeja on syntynyt liki 900 kappaletta, yli 930 toimivaa yritystä on kehittänyt ja laajentanut toimintaansa, ja uusia yrityksiä sekä omistajanvaihdoksia on toteutunut yhteensä 700, sisältäen maatalouden kokeilutuet. Leader-yritystuet ovat euromääräisesti hyvin pieniä, mutta niillä on alueiden elinvoimaan ja palveluihin suuri vipuvaikutus.

Leader-toimintatapa soveltuu niin maaseudulle kuin kaupunkeihin, ja myös eri toimialojen kehittämiseen: Suomen Kalaleaderit ovat osoittaneet vahvuutensa ja tuloksellisuutensa, esimerkkinä ruokakauppojen hyllyille tiensä löytäneet JärkiSärki- tuotteet.

Esitämme Suomen kannan muuttamista seuraavaan muotoon:

Suomi näkee komission tavoin, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen (LEADER/CLLD) sekä muut maaseudun kehittämisen yhteistyömuodot, kuten älykkäät kylät, ovat osoittautuneet tehokkaiksi *ja niitä on vahvistettava.* ***Suomi näkee, että maataloustuotannon tukemisen lisäksi on tärkeää tukea maatalouden ulkopuolisia yrityksiä ja maaseutuyhteisöjä. LEADER-rahoituksen korvamerkintä tulee säilyttää pakollisena jäsenmaille****, ja sen osuus maaseuturahastosta tulee nostaa kahdeksaan prosenttiin.* Vahvistaminen toteutuu vain resursseja lisäämällä.

Visiossa linjataan, että *maatalous- ja ruokasektorin elinehto on, että ala kiinnostaa nuoria ja uusia yrittäjiä. Tähän tulee luoda edellytyksiä, ja siksi strategian laatiminen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi maataloudessa on kannatettavaa.* Leader/CLLD-työtapa sopii hyvin nuorten ja uusien yritysten tueksi, ja sen keinovalikoimaa osana CAP-politiikkaa tulee laajentaa.

Lisäksi Suomen Kylät toteaa tukevansa Suomen kantaa uuden rahoituksen yksinkertaistamisen osalta. Tämä koskettaa yhtä lailla maaseudun kehittämisen eteen tehtävää työtä. Hallinnollinen monimutkaisuus on taakka, jota täytyy keventää.

Suomen Kylät pitää ehdottoman tärkeänä, että maaseudun kehittämisen rahoituksen vastuuministeriöllä on erinomainen suomalaisen maaseudun ja paikallisen kehittämisen tuntemus. Suomen Kylät toteaa, että lähtökohtaisesti on hyvä asia, että hallintoa pyritään keventämään, mutta substanssin asiantuntemusta tämä ei saa vaarantaa.

Suomen Kylät ry 19.5.2025

Arto Pirttilahti
puheenjohtaja

Suvi Louhelainen
toiminnanjohtaja